

Transitielust voor energierust!

Gebiedsstrategie Bouwlust/Vrederust/Morgenstond, een plan om bewoners te helpen met de energietransitie

Versie 2.3, 7 april 2022

1. Aanleiding en uitleg

1.1. Doel van het project en van de gebiedsstrategie

Het CLLD-project (Community Led Local Development) is een methode om bewoners en organisaties zelf invloed uit te laten oefenen op wat er in hun wijk wordt ontwikkeld. De methode is de afgelopen jaren uitgeprobeerd op Scheveningen en passen we nu toe op de wijken **Bouwlust/Vrederust en Morgenstond**.

Het project gaat over de **energietransitie**: het vervangen van kolen, aardolie en aardgas door schone, hernieuwbare energie. Bewoners krijgen een **budget van € 140.000,-** dat ze mogen inzetten om zelf **projecten** in hun wijken uit te (laten) voeren die de bewoners helpen bij de energietransitie.

Dit plan dat u nu leest wordt ook wel een **'gebiedsstrategie'** genoemd. Het plan is gemaakt door een groep bewoners die zich als vrijwilliger hebben aangemeld en zich inzetten voor een (nog) betere, mooiere en schonere wijk. Zij worden daarin gesteund door stichting Duurzaam Den Haag. De groep bewoners noemen we de 'lokale actiegroep' (LAG). Zij werken of wonen in de wijken Bouwlust/Vrederust/Morgenstond en proberen met acties de wijkbewoners te helpen.

Deze gebiedsstrategie beschrijft in grote lijnen:

- De situatie in de wijken
- De sterke en zwakke punten van de wijken, en ook de kansen en bedreigingen
- Strategieën om de energietransitie te ondersteunen in de wijken op basis van deze sterke/zwakke punten.
- Hoe projecten kunnen passen binnen deze strategieën en waaraan projecten moeten voldoen (de 'criteria')
- Hoe we projecten gaan werven en selecteren
- Hoe de uitvoering van de projecten zal gebeuren.

1.2. Deelnemende partijen en hun rol

De volgende partijen spelen een rol in de CLLD:

- Bewoners en organisaties in de wijken Bouwlust/Vrederust/Morgenstond. Zij
 - vormen de 'lokale actiegroep',
 - zorgen dat andere bewoners erbij worden betrokken,
 - verzamelen projecten om de energietransitie in de wijken te ondersteunen, en
 - beslissen welk project geld krijgt.

Zij zijn leidend in dit project.

- Stichting Duurzaam Den Haag. Begeleidt het project tot en met de gebiedsstrategie en ondersteunt de lokale actiegroep met raad en daad.
- Gemeente Den Haag. Kijkt mee en helpt de actiegroep waar mogelijk. Zorgt er vooral ook voor dat verschillende projecten leren van elkaar en neemt – indien gewenst door de actiegroep – de administratie van het geld op zich. De gemeente is niet leidend. Dat is de lokale actiegroep.
- ‘Kansen voor West’. Dit is een programma dat met Europees geld is gefinancierd en de € 140.000,- voor de Bouwlust/Vrederust/Morgenstond beschikbaar heeft gesteld. Zij toetsen dit plan aan de eisen van Europa.

1.3. Processtappen in de tijd in het kort

- a. Lokale actiegroep samenstellen (december 2021)
- b. Gebiedsstrategie maken, deze wordt getoetst door Kansen voor West (januari/maart 2022)
- c. Projecten uitvragen en selecteren (april/mei 2022)
- d. Projectgeld toekennen (mei 2022)
- e. Projectuitvoering ondersteunen
- f. *Extra ronde van aanvragen? B.v. in november 2022. Dus niet al het budget in mei ‘omdat het op moet’*
- g. Afronden en evalueren rond eind 2023

2. Bouwlust/Vrederust/Morgenstond

2.1. Beschrijving van de wijken

Bouwlust, Vrederust, Morgenstond zijn na-oorlogse wijken die grootschalig zijn opgezet. Vaak met meerdere woonlagen (hoogbouw). De grenzen van het gebied: Lozerlaan, Erasmusweg, Loevesteijnlaan, Meppelweg, Dedemsvaartweg, Escamplaan.

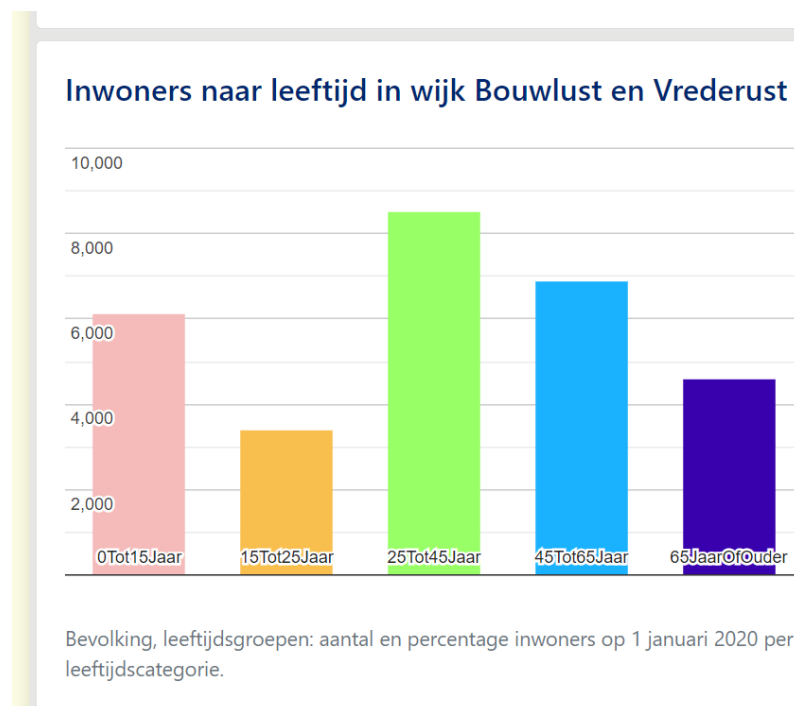
Enkele Cijfers

Sociaaleconomisch

- Gemiddeld huishoudinkomen € 29.800
- Gemiddeld inkomen € 18.100

Aantal inwoners 29523 per 1-1-2020

Aantal huishoudens 13884 per 1-1-2020

Inwoners naar leeftijd

33 Bouwlust/Vrederust

Den Haag

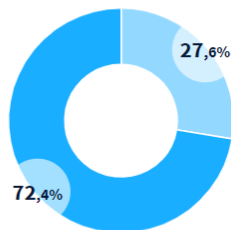

0% 20% 40% 60% 80% 100%

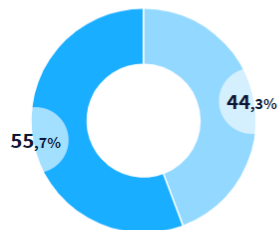
● 0 t/m 19 jaar ● 20 t/m 64 jaar ● 65 jaar en ouder

DHIC/GDH/DPZ | 2020

Inwoners naar migratieachtergrond

33 Bouwlust/Vrederust

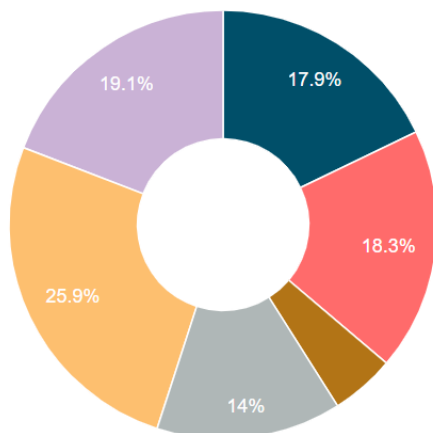

Den Haag

● Nederlands ● met migratieachtergrond

DHIC/GDH/DPZ | 2020

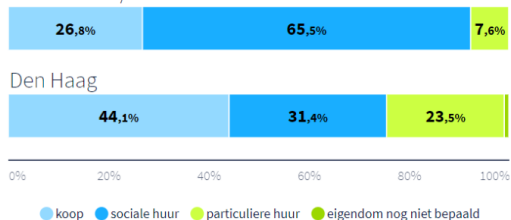
● Westers ● Marokko ● Antillen ● Suriname ● Turkije ● Overig

Bevolking in wijk Bouwlust en Vrederust: inwoners met een migratie-achtergrond worden onderverdeeld in westers en niet-westers op grond van hun geboorteland.

Woningen naar eigendom

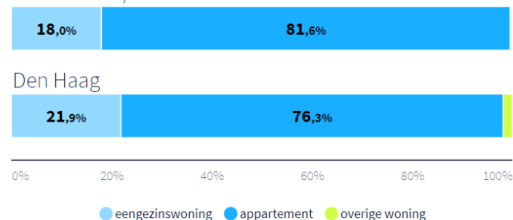
33 Bouwlust/Vrederust

DHIC/GDH/GBD (OZB-bestand) | 2020

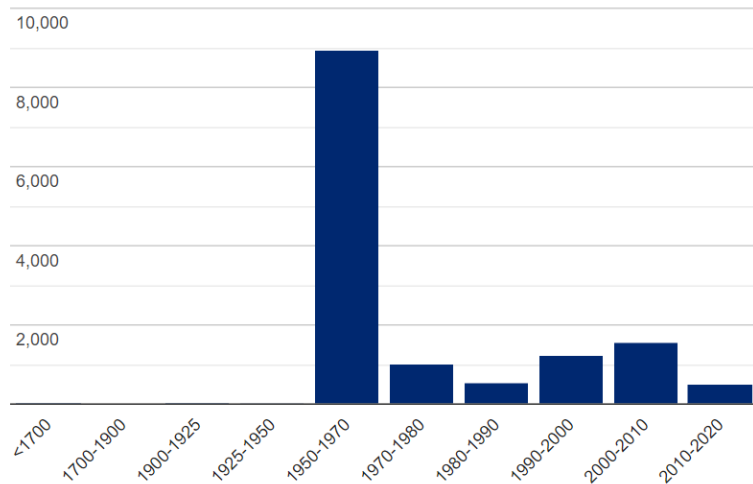
Woningen naar type

33 Bouwlust/Vrederust

DHIC/GDH/GBD (OZB-bestand) | 2020

Adressen: bouwperiode van panden

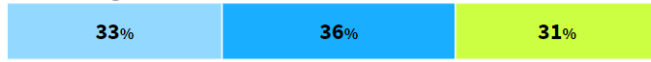
Overzicht van het aantal panden naar bouwjaar op basis van de BAG.

Opleidingsniveau

33 Bouwlust/Vrederust

Den Haag

0% 20% 40% 60% 80% 100%

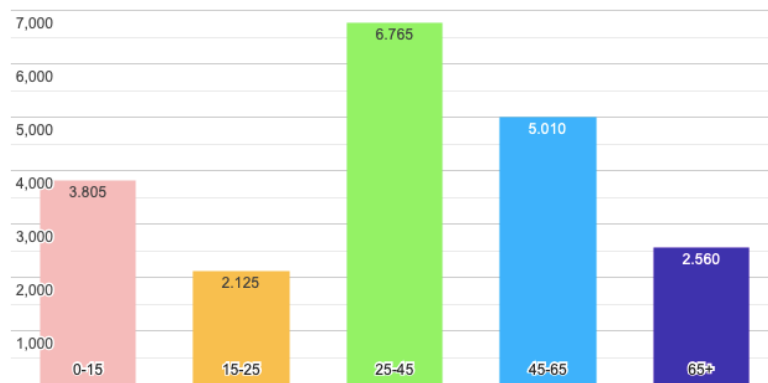
● laag ● middelbaar ● hoog

DHIC/CBS | 2017

Morgenstond heeft eigen cijfers. Hieronder de samenvatting:

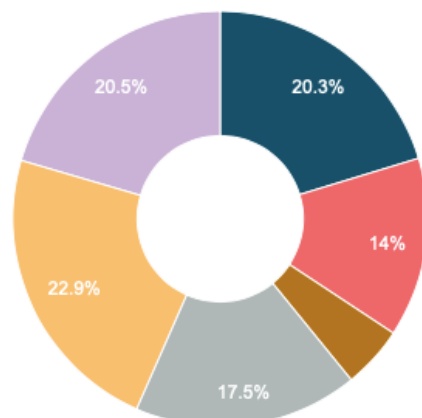
- Aantal inwoners (2021): 20.265

Inwoners naar leeftijd - wijk Morgenstond [↗](#)

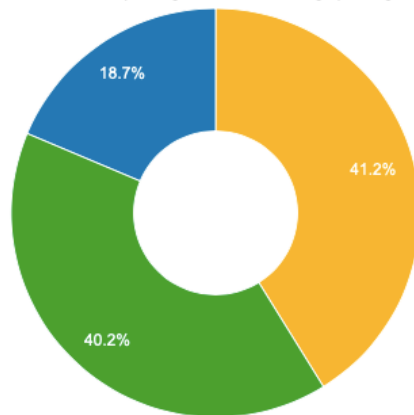
Inwoners naar migratie-achtergrond

● Westers ● Marokko ● Antillen ● Suriname ● Turkije ● Overig

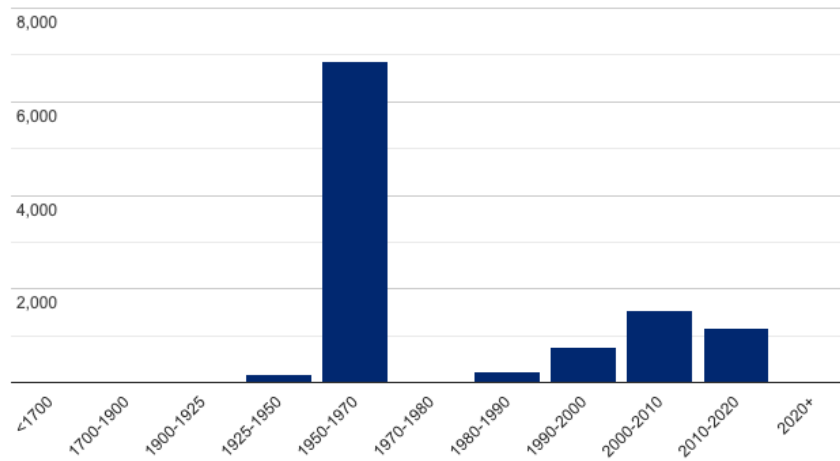

Opleidingsniveau van de inwoners van 15 tot 75 jaar [↗](#)

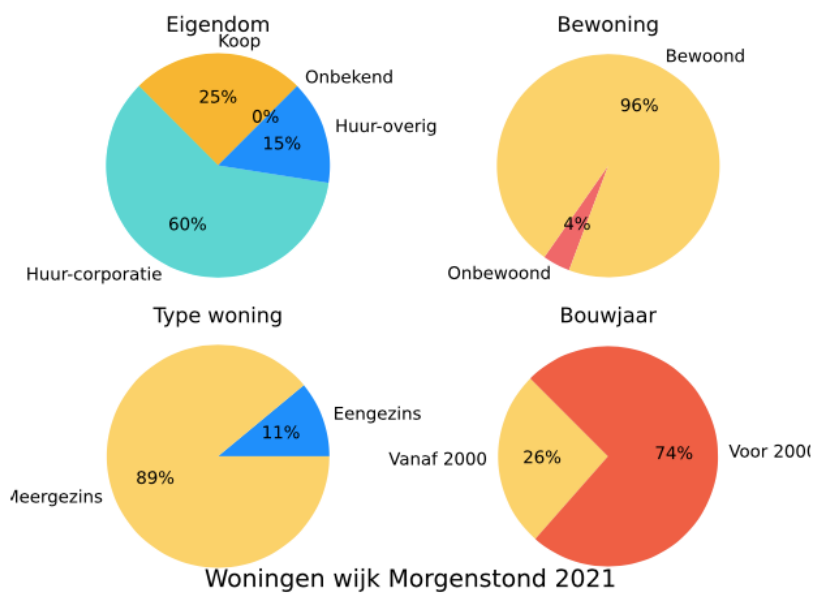
● Laag opleidingsniveau ● Middelbaar opleidingsniveau ● Hoog opleidingsniveau

Adressen: bouwperiode van panden [↗](#)

Kenmerken van de 9.988 woningen in de wijk Morgenstond [↗](#)

Enkele kenmerken uit de officiële stukken van de gemeente:

- Veel jongeren en veel oude ouderen
- Forse concentratie van sociale problematiek
- Veel goedkope huurwoningen
- Weinig mogelijkheid op doorgroeien in de wijk
- Hardnekkige problemen: armoede, afstand tot de arbeidsmarkt, taalachterstand
- Veel kinderen groeien op in een kwetsbare situatie
- Gezondheid is laag
- Ouderen zijn snel oud
- Veel platte daken

Prioriteit in deze wijken hebben:

- Werk en inkomen
- Onderwijs
- Sociale cohesie en veiligheidsgevoel

2.2. Wat is er al voorhanden aan informatie over de wijken

- Wijkscans Bouwlust/Vrederust
- Planning van het warmtenet, waar?
- Een wijkagenda

2.3. Wat zijn de thema's, zorgen, behoeftes, vragen die spelen

Aan de deelnemers aan de lokale actiegroep is gevraagd of zij ook willen aangeven welke thema's er spelen in hun wijken. Deze lijst is het resultaat.

- Sloop en nieuwbouw van de corporatiewoningen
- Renoveren van corporatiewoningen
- Armoede, schulden, werkgelegenheid en arbeidsongeschiktheid
- Sociale cohesie is een probleem. O.a. door gebrek aan continuïteit, multiculturele groepen die elkaar niet goed kennen, verschillende talen, analfabetisme, laaggeletterdheid, weinig identificatie met de wijken, gebrek aan eigenaarschap van de buitenruimte. Ook eenzaamheid.
- VVE's functioneren niet altijd goed. Onverschilligheid bij bewoners over het verduurzamen van woningen.
- Particuliere woningeigenaren hebben ook een probleem bij het overgaan op schone energie (verborgen armoede?)
- Gezondheidsproblemen, bewegingsarmoede
- Wantrouwen tegenover overheid.
- Tocht, isolatie.

2.4. Sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen

Vervolgens is apart gekeken welke sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen kleven aan de thema's genoemd door de bewoners en organisaties.

- Zwaktes
 - Sloop/nieuwbouw: Onderhoudsachterstand bij bestaande woningen, b.v. tocht
 - Sloop/nieuwbouw: Leefbaarheidsproblemen in de periode van transformatie, b.v. door leegstand
 - Procentueel meer armoede dan in andere wijken
 - Sociale cohesie: Weinig contact tussen personen en groepen in de wijk. Ook weinig continuïteit in de wijk. Er worden verschillende talen gesproken.
 - VVE's functioneren niet altijd goed: Veel VVE's lijken niet geïnteresseerd in de energietransitie en langere termijn en hebben moeite om bestuursleden te vinden.
 - Bewoners soms grote afstand tot de arbeidsmarkt.
 - Bewoners hebben het vertrouwen in de gemeente verloren
- Sterktes
 - Veel lopende programma's om armoede op te lossen
 - Sociale cohesie: Er wordt van alles georganiseerd voor b.v. statushouders, pogingen om cohesie tussen subculturen te versterken. Bovendien zijn er (goed) georganiseerde sociale en culturele verenigingen en instellingen in de wijk
 - VVE's functioneren niet altijd goed: Sommige VVE's hebben het goed voor elkaar en kunnen als voorbeeld dienen.
 - De meeste mensen lijken tevreden met hun huidige woonsituatie.
- Kansen
 - Sloop/nieuwbouw: Plannen mogelijk voor verbetering, b.v. kerdichting met comfortverhoging en kosten energie omlaag. Bewustwording bij bewoners van voordelen van maatregelen (waardoor het belang van de energietransitie ook duidelijk wordt).
 - Sloop/nieuwbouw/renovatie: dit biedt een kans op contact en daarmee op informeren over verschillende onderwerpen rond de energietransitie.
 - Sloop/nieuwbouw: Tijdelijk andere doelgroepen in huisvesten (studenten? Nieuwkomers?)
 - Sloop/nieuwbouw: er komen nieuwe mensen wonen en die kunnen vanaf het begin worden meegenomen in het wonen in hun nieuwe woning en de energietransitie in het algemeen.
 - Armoede: Europees programma met veel middelen. Zelf opwekken van energie om de energiearmoede tegen te gaan.
 - Sociale cohesie: Er zijn veel geschikte ruimtes in de wijk om groepen elkaar te laten ontmoeten.
 - VVE's functioneren niet altijd goed: VVE-balie van de gemeente is beschikbaar om advies te geven en te inspireren en stimuleren. Ook met subsidie.
 - Zuid-West op zijn best: regiodeal met middelen voor de wijken.
- Risico:
 - Sloop/nieuwbouw: Tot verhuizing/sloop gebeurt er weinig tot niets

- Sloop/nieuwbouw: Probleem van de energietransitie (verduurzamen woningen) wordt verschoven maar niet altijd opgelost.
- Armoede: mensen zijn met andere zaken bezig dan de energietransitie. Geen ruimte in het hoofd doordat ze de eindjes aan elkaar moeten knopen.
- Sociale cohesie: Apathie waardoor bewoners niet meer in beweging komen
- VVE's functioneren niet altijd goed: Groepen woningen blijven achter en/of zijn niet te bereiken. Continuïteit van bestuurders en/of actieven.
- ...

3. Strategieën

De lokale actiegroep heeft nagedacht over manieren om de energietransitie verder te helpen op basis van bovenstaande sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. We noemen dit hier strategieën.

Mogelijke doelgroepen van die 'strategieën':

- A. Woningbouwcorporaties
- B. Bewoners die binnen een jaar verhuizen (informereren)
- C. Bewoners die over 10 jaar verhuizen (informereren)
- D. Bewonerscommissies van huizenblokken (om te activeren), renovatiewoningen of nieuwbouw
- E. Mensen zonder internet/smartphone

Wat helpt de bewoners van de wijken? Hieronder staan negen strategieën met daarbij mogelijke denkrichtingen.

- 3.1. Kostenbesparende maatregelen nemen die het comfort verhogen en/of de energierekening omlaag brengen.
 - Isoleren
 - Zelf energie opwekken (Zonnepanelen, windturbines (?), zonneboilers, warmtepompen ... deze kun je overigens ook huren bij o.a. Vestia en Essent, ...)
 - ...
- 3.2. Mensen met elkaar in contact brengen rond de energietransitie
 - Bijeenkomsten organiseren in de wijk
 - Daarbij vooral ook beeldtaal gebruiken
 - ...
- 3.3. Woningbouwcorporaties betrekken
 - Vestia verhuurt warmtepompen aan bewoners (?) die hun woning willen kopen
- 3.4. Voorlichting (individueel of groepsgewijs)
 - Bewonerscommissies opzetten
 - Draaiboek voor energietransitie maken voor die bewonerscommissies

- Door de woningbouwcorporaties of de gemeente
 - Energiecoaches opleiden
 - In de beschikbare ontmoetingsplekken voorbeelden laten zien
 - ...
- 3.5. Onderwijs betrekken
- Leerlingen/jongeren betrekken, heeft duurzaam en cohesie bevorderend effect omdat zij op hun beurt weer hun ouders kunnen informeren over maatregelen en de energietransitie
 - Jeugdcoaches opleiden en de wijk in
 - ...
- 3.6. Bewoners ervaring laten opdoen met duurzaam wonen
- Bijvoorbeeld via voorbeeldwoningen. De voordelen laten ervaren voor comfort en portemonnee
 - Sessie organiseren met inductie koken
 - Isoleren van de woning
 - Energie opwekken (gezamenlijke of individueel)
 - Elektrische deelauto's project
 - ...
- 3.7. Ontzorgen
- Collectieve acties starten
 - Subsidies aanvragen, evt. door de energiecoaches
 - VVE-balie
 - Coalitie aangaan met helpdesk geldzaken
 - ...
- 3.8. Werkgelegenheid stimuleren in de duurzaamheid
- Opleidingen in techniek? TU Delft? Kalisvaart?
 - Bewoners werven in de wijk?
 - ...

4. Wijkprojecten

De methode van CLLD is gericht op het uitvragen en laten ontwikkelen van wijkprojecten door bewoners en organisaties in de wijken. Deze projecten moeten de energietransitie in de wijken dichterbij de bewoners brengen en bewoners helpen bij de energietransitie. De projecten passen liefst bij de negen strategieën die hierboven zijn genoemd.

De projecten kunnen groot of klein zijn.

Projecten vanuit ander cultureel perspectief worden bijzonder gewaardeerd en kunnen ook worden gehonoreerd.

De looptijd van projecten: zomer 2022 – december 2023.

5. Selectieprocedure voor het uitvragen van projecten.

Proces

Procedure ontwerpen, zie hierna een eerste voorstel

- Selectiecriteria formuleren
- Juridische entiteit opzetten of aanwijzen voor de LAG als doorgeefluik voor o.a. financiële afhandeling van bewonersprojecten. Hierbij wordt centrale administratieve ondersteuning beschikbaar gesteld vanuit de gemeente. Dit kan bewonersplatform Morgenstond.
- Projecten uitvragen
 - Publiciteit
 - Posthoorn advertentie/bewonerspagina
 - Netwerken mailen, influencers
 - Posters/flyers (huisartsen, ontmoetingsplekken, ...)
 - Huis-aan-huis brief
 - RTV-discus + RTV West
 - Facebookpagina 'de Escamper'
 - Instagram
 - Aanhaken bij al geplande wijkbijeenkomsten
 - Aanhaken bij Heijmans' communicatieplannen
 - Kernboodschap: "bedenk een project om jezelf en je burens te helpen bij de energietransitie" ('overstappen op groene energie?')
- Brainstormsessies organiseren in de wijk (marktplaats) om mensen die wel energie hebben om een project uit te voeren, maar (nog) geen goed idee hebben, te inspireren. Of andersom.
- Loket voor ondersteuning voor projectindieners inrichten. Georganiseerd door de LAG. B.v. spreekuur op 4 woensdagmiddagen, 3 uur per spreekuur. Doel: laagdrempelig bewoners helpen met formuleren van het projectvoorstel, om zo kansrijk mogelijke projecten te ontvangen.
- Deadline indienen projecten (20 juni)
- Binnengekomen projecten toetsen aan de criteria of ze passend zijn. Dit gebeurt door de LAG en eventueel extra ingevlogen experts als dat nodig blijkt. Resultaat: long list van projecten die in principe aan de criteria voldoen.
- LAG neemt besluit over verdeling gelden over de passende projecten (4 juli). Dit leidt tot de definitieve lijst.
- Ieder project moet een beargumenteerde toewijzing of afwijzing krijgen. Over de uitkomsten wordt niet gecorrespondeerd.
- Bij de start van een ingediend project vindt een gesprek plaats tussen de projectindieners en de LAG waarin afspraken over het project worden besproken en

vastgelegd. Hierbij wordt met name ook aandacht besteed aan de manier van verantwoorden van resultaten van het project (b.v. via een activiteitenlogboek of foto's) en de financiële afhandeling. Dit zijn dus afspraken tussen de LAG en de projectindieners.

- Beheer en toezicht vindt plaats via tussentijdse rapportages: afhankelijk van het type project, in overleg met de LAG. Als een project meerdere fases kent, dan ligt het voor de hand per fase een tussentijdse rapportage te krijgen. Dit wordt vastgesteld na een gesprek met de indieners bij de toekenning van het project.
- De gemeente betaalt voorschotten aan de juridische entiteit (b.v. de LAG) die vervolgens door worden gesluisd naar de project-indieners op factuurbasis.
- Bij einde project levert de project-indiener een eindverslag in (eindafrekening met verantwoording). De LAG beoordeelt het eindverslag. De verantwoording bestaat uit:
 - Projectverslag met financieel overzicht en of de doelen gehaald zijn
 - Activiteitenlogboek of foto's of een andere manier van verantwoording van de activiteiten
 - Succes- en faalfactoren
 - Aanbevelingen voor vervolg of andere projecten
 - ...
- De laatste betaling wordt verricht na goedkeuring van het eindverslag.

Criteria en voorwaarden

Het is de bedoeling dat zo veel mogelijk wijkbewoners worden geactiveerd. Dat maakt dat in principe liefst meerdere projecten worden gefinancierd en het geld niet naar één project gaat. Tenzij dat project heel veel mensen activeert.

Voorbeelden van projecten

We willen voorbeelden geven aan bewoners om het project te laten leven, maar tegelijkertijd de creativiteit niet belemmeren. Bedenk dus vooral zelf wat de energietransitie in de wijk voor bewoners dichterbij brengt. Maar je kunt denken aan bijvoorbeeld:

- Opleiden van energie-coaches om bewoners te helpen hun woning te verduurzamen
- Het maken van filmpjes van verduurzamingsmaatregelen (vloerisolatie, zonnepanelen, ...) om bewoners te laten zien wat er precies gebeurt.
- ...

Criteria waaraan aanvragen worden getoetst

1. Moet te maken hebben met de **energietransitie** (knock out criterium)
2. De bewoners helpen met de energietransitie in de wijk
3. Het project moet draagvlak in de wijken hebben, b.v. aantoonbaar door ondersteuning van meerdere wijkbewoners (handtekeningen)
4. **Haalbaar** (budget/betaalbaar, termijn tot eind 2023, omvang/te organiseren/niet te complex, voldoende menskracht voor, etc.)

5. **Effectief**, het moet ergens toe leiden (benoembaar, concreet resultaat voor de energietransitie, is er een verandering meetbaar, SMART)
6. **Maximaal bedrag aan uren voor de indiener (!): 20%**. Dit geldt dus niet voor de uitvoerders.
7. **Efficiënt**, niet te duur, waar voor je geld, ook in vergelijking tot concurrenten
8. **Duurzaam**/blijvend effect (voor de woningen, maar kan ook voor de bewoners/gedrag)
9. Extra punten krijgen projecten die nog **andere financieringsbronnen** hebben weten aan te boren
10. Als een project een vernieuwend karakter heeft, kan dat extra punten opleveren. Maar het wordt niet afgewezen als het al ergens anders bestaat.
11. Als het in de wijk ontwikkeld is, of tot werkgelegenheid in de wijk leidt, extra bonuspunten.

Als blijkt dat na indiening een project niet volledig aan de eisen voldoet maar het wel interessant lijkt, kan in overleg door de LAG een suggestie voor aanpassingen worden gedaan, waarna het project opnieuw kan worden ingediend.

Als een project zeer wordt gewaardeerd door de LAG maar het niet aan alle voorwaarden voldoet, kan de LAG alsnog een project goedkeuren.

Voorwaarden voor aanvragen

- Aanvrager/project-indiener is (bij voorkeur) bewoner van een van de wijken
- Naam project
- Korte beschrijving van het project, in begrijpelijke woorden
- Plan van aanpak, hoe ga je het aanpakken, wat is het beoogde eindresultaat, welke producten ga je opleveren, zowel kwalitatieve als kwantitatieve resultaten
- Begroting, waaraan wordt het geld besteed, onderverdeeld in type kosten die financierbaar zijn. Financierbaar:
 - Let op: alles inclusief BTW
 - Uren van projectleiders en uitvoerders, gangbaar tarief
 - Inhuur experts
 - ...
 - Wat zijn de financiële kaders van de gemeente? Als die er niet zijn ... hoe bepalen wij dat?
 - Niet teveel beperken, wij kunnen niet voorzien wat voor zinvolle kosten er moeten worden gemaakt.
- Financiering, van wie krijg je het geld, ook nog andere financiers behalve CLLD?
- Planning, beoogde looptijd
- ...
- De LAG formeert de jury voor het beoordelen van de binnengekomen projecten. De jury bestaat uit minimaal 5 betrokkenen bij de wijk. Dit kunnen ook externe deskundigen zijn met affiniteit met de energietransitie.

6. Hoe gaan we de bewoners/ondernemers/partijen betrekken?

- LAG vormen
- Fase 1. Gebiedsstrategie ontwerpen en toetsen in de wijken
 - Doelgroepen specifiek benaderen, vertegenwoordigers van stakeholders om hun mening vragen.
 - Acties om te komen tot een 100% bewonersplan voor Kansen voor West:
 - Lijst maken van organisaties in de wijk (Dolf start hiermee)
 - Publieksversie maken van het plan (1 A4?) (Tom) Wat is het doel, hoe gaan we dat bereiken, praktische stappen/planning.
 - Juridische entiteit definitief maken (Dolf stuurt Tom Morgenstond)
 - Secretariaatsadres regelen voor LAG (Tom)
 - Contactpersonen aanschrijven en om reactie vragen (Tom)
 - Advertentie met oproep om reacties op het plan, deadline voor krantenartikel achterhalen/ Posthoorn (Tom)
 - Plan op een website zetten, b.v. van DDH of Morgenstond (Tom)
 - Resultaten verwerken in een eindversie van de gebiedsstrategie ('het plan')
- Fase 2. Oproep voor projecten van wijkbewoners en ondernemers
 - Zie boven, breder publiek benaderen, flyers e.d.
 - Wijkbijeenkomst organiseren, evt. twee bijeenkomsten: Bouwlust/Vrederust (b.v. Shalomkerk of Hofstedecollege) + Morgenstond (b.v. filmhuis Dakota). Dit zou een duurzaamheidsmarkt kunnen zijn met een hapje of drankje (inductiekoken). Aanhaken bij een bestaande bijeenkomst die nu wordt gepland? (Staedion? Haag Wonen? Vestia? Gemeente?) Wethouder vragen om een verhaal te houden vanuit het perspectief van de gemeente. Idem voor woningbouwcorporaties. Wat gaat er gebeuren in de wijken? Wel laten focussen op de energietransitie en niet teveel op de sloop/nieuwbouw met politieke elementen. Kansen van de energietransitie: werkgelegenheid, opleidingen/scholen, welzijnswerkers over energiearmoede (schulden en armoede). Evt. journalisten uitnodigen, b.v. TV West.
- Aanhaken bij Platform stad, zij gaan bijeenkomst houden over mobiliteit
- Heijmans erbij betrekken omdat zij al communiceren met de wijk
- Fase 3. Uitvoering
 - Intake gesprekken voeren met plan-indieners
 - Regelmatig individuele voortgangsgesprekken met plan-indieners houden (eens per half jaar), afhankelijk van het type plan
 - Spreekuren houden voor plan-indieners, individueel of gezamenlijk, afhankelijk van het type plan
 - Website up to date houden met stand van zaken projecten

7. Financiën

- Voor de projecten is € 140.000 beschikbaar (inclusief BTW)
- Verdere kosten (inclusief BTW) door gemeente te betalen
 - Bijeenkomsten in de wijken: € 3.000,-
 - Spreekuur begeleiding loket projectindieners 4 x 3 uur: € 600,-
 - Publiciteit (flyers, posters, etc.): € 5.000,- (aanhaken bij andere initiatieven)
 - LAG vergaderlocaties en koek en zopie: € 1.000,-
 - Dit moet verder worden uitgewerkt (communicatieplan + bedragen)

8. Evaluatie van CLLD

De LAG zal samen met de gemeente den Duurzaam Den Haag aan het einde een afspraak maken om het hele project te evalueren en leerpunten en lessen voor de toekomst te formuleren.

9. Overige opmerkingen
 - Als bewoners geld nodig hebben voor verduurzamingsmaatregelen kunnen ze dat lenen via de duurzaamheidslening van SVN. Hierbij kan tot een bedrag van € 25.000,- worden geleend. De rente van deze lening wordt door de gemeente Den Haag vergoed (onder voorwaarden).